

Bezpieczeństwo użytkowania książek-zabawek dla dzieci

Safety of using the book toys intended for children

BEATA GRYNKIEWICZ-BYLINA, BOŻENA RAKWIC

DOI: 10.15199/54.2018.11.2

Stosowana interpretacja definicji zabawki, w odniesieniu do książek przeznaczonych dla dzieci, skutkuje brakiem wykonywania przez producentów oceny bezpieczeństwa, opartej o analizę zagrożeń, wyspecyfikowanych w Dyrektywie 2009/48/WE. W sprzedaży mogą zatem znajdować się niebezpieczne książki, co potwierdzają notyfikacje systemu RAPEX.

W publikacji przedstawiono wyniki badań i oceny bezpieczeństwa użytkowania książek-zabawek wykonanych z papieru i tektury, wprowadzanych na rynek polski. Badania zrealizowano w akredytowanym Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Środowiska Instytutu KOMAG w latach 2009-2018, zgodnie z opracowaną autorską metodyką.

Wyniki badań wykazały, że zagrożenia związane z użytkowaniem książek-zabawek wynikają z ich konstrukcji oraz zastosowanych materiałów, w których wykorzystywane są substancje chemiczne, zaliczane do niebezpiecznych dla zdrowia.

Opisany tryb postępowania podczas przeprowadzania oceny bezpieczeństwa powinien znaleźć zastosowanie w realizacji obowiązków producentów książek dla dzieci, wynikających z wymagań Dyrektywy 2009/48/WE.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo zabawek, zagrożenia, badania, książki

Definition of toy does not cover the books intended for children, what results in not assessing the books for conformity with the safety requirements included in the Directive 2009/48/EC (Toy Safety Directive). That is why, dangerous books can be available on the market, what has been confirmed by RAPEX notifications.

Test results and assessment of safety use of books made of paper and cardboard that are available on the Polish market are presented. The tests were conducted in the accredited Laboratory of Material Engineering and Environment in the KOMAG Institute within years 2009-2018 according to the methodology developed by the authors.

Test results showed that hazards associated with using the book toys result from their design and materials, containing hazardous chemicals, used for their manufacture.

The procedure for assessing the books safety, resulting from requirements of Directive 2009/48/EC, described in this publication should be used by manufacturers of books intended for children.

Keywords: toys safety, hazards, tests, books

Dr hab. inż. **B. Gryniewicz-Bylina** (bbylina@komag.eu), Profesor ITG KOMAG, Kierownik Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Środowiska, dr inż. **B. Rakwic**, starszy specjalista ds. badań w Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Środowiska, ITG KOMAG, ul. Pszczyńska 37, 44-100 Gliwice

Wprowadzenie

Książki pełnią istotną rolę na każdym etapie rozwoju psychofizycznego i emocjonalnego dzieci. W pierwszych latach życia rozwijają umiejętności sensoryczno-motoryczne oraz poznawcze. W kolejnych, składają do aktywności, kształtują wyobraźnię, inwencję twórczą oraz edukują dzieci [10]. Ze względu na realizację tych celów, wśród książek występują mieszczące się w definicji zabawek. Stanowią one produkty zaprojektowane do użytku podczas zabawy przez dzieci w wieku poniżej 14 roku życia (Dyrektywa 2009/48/WE – TSD). Definicją zabawek nie są objęte zatem jedynie książki do nauki, np. alfabetu, encyklopedie, książki do czytania dzieciom przez rodziców, nauczycieli i opiekunów [3]. Podstawowymi materiałami, z których wytwarzana jest większość książek-zabawek, są: papier, tektura, farby drukarskie oraz nici, kleje, druty i tkaniny [1, 11].

W literaturze można spotkać różne podziały książek-zabawek [2, 12, 13]. W zależności od pełnionych funkcji i wykonania, dzielone są one na cztery typy: ruchome, o kształcie innym niż prostokąt (np. zwierząt, przedmiotów, pojazdów), wykonane z materiałów innych niż papier (tworzywa sztuczne, gumy, tkaniny) oraz wzbogacone o różne dodatki służące zabawie (np. gry, kolorowanki, naklejki, magnesy, materiały piśmiennicze, elementy interaktywne). Do książek ruchomych zalicza się m.in.: rozkładanki, harmonijki, metamorfozy, z otworami, suwakami, kłapkami, których podniesienie odsłania dodatkową treść, „pociągnij i porusz”, „dobieranki”, „ubieranki”. Duży asortyment rodzajów książek-zabawek i elementów do nich dołączanych, jak też złożoność ich konstrukcji i zastosowanych materiałów, powodują, że wśród nich mogą występować książki niebezpieczne dla dzieci, szczególnie najmłodszych – w wieku poniżej 3 lat.

Przykłady niebezpiecznych książek-zabawek można znaleźć w europejskim systemie RAPEX (*Rapid Alert System for non-food dangerous products*) [4]. Przyczyną ich umieszczenia na liście niebezpiecznych wyrobów było stwierdzenie przekroczeń limitów zawartości toksycznych substancji chemicznych, jak ftalany i benzen